

22.4.6 30! hand(ige) apparaten en gereedschappen

Voor meer en meer klussen gebruiken we elektrische apparaten.

Met spanning, maar zonder inspanning.

Zelfs tanden poetsen doen we elektrisch-machinaal.

En na twee generaties vragen mensen zich af hoe ze zonder elektrische spullen dingen kunnen doen. Nochtans werden er vroeger ook al ingenieuze toestellen gemaakt om efficiënter te werken. Ze gebruiken allemaal energie. Maar in deze gevallen je eigen energie, i.p.v. elektrische.

Sommige van die toestellen kennen we niet meer, maar bestaan nog wel. Voor een aantal daarvan is China, met uitgestrekte landelijke regio's zonder stroom, nog altijd een actieve producent. Daarbij komt dat je ze via internet er erg goedkoop kan bestellen en (meestal (vrijwel)) gratis thuis toegestuurd krijgt. (Hoewel dat nu (2021) wel verandert.) Qua transport en productie zeer energieverslindend en milieuvriendelijk.

Een studie van het Federaal Planbureau stelt dat de prijs van elektriciteit de komende jaren heel snel zal stijgen. 'Door de grote investeringen die nodig zijn in de sector kunnen de productiekosten van een megawatt binnen zes jaar al meer dan 60 procent hoger liggen.' Waar de gerealiseerde winsten van afgelopen decennia dan zijn gebleven wordt niet toegelicht.

Dus misschien wel verstandig en vooruitziend om bij aankopen ook te denken aan niet-elektrische apparaten. Goed voor de conditie.

Om de tijd aan te wijzen kan je een zonnewijzergebruiken,

of een opwindbaar horloge, koekoeksklok of wekker. Die zijn hier en daar nog te vinden bij discounters. Moet je wel testen en bijstellen, zodat de wijzers niet (veel) te snel of te traag lopen.

Figuur 1 Deurfietsbel

Een deurbel moet niet noodzakelijk elektrisch aangedreven worden. Het kan draadloos, of met draad (voor de scheepsbel, fietsbel).

Een gewone tandenborstel kent allicht nog iedereen. Net als een niet elektrisch scheerapparaat met één of meerdere messen.

Maar ook een haarknipper, trimmer of tondeuse bestaat nog met handbediening.

Sinds 1886 was er een opwindbare grammofon,

en lang daarvoor ook al de muziekdoo (ontwikkeld en verbeterd tussen 1500 en 1800).

In de keuken is de **wonderpan** als oventje vervangen door de microgolfoven, en de **vulkaanketel** door een snelkoker. Maar ze zijn nog verkrijgbaar en werken met weinig energie (vuur).

♪ *Je hebt alleen macht nodig om iets schadelijks te doen.
Anders is liefde genoeg. Charlie Chaplin*

Figuur 2 Eiwitklopper

kunnen. Of strijkijzers op de kast.

Ook van de mixer, blender, eierklopper en roomklopper bestaan er nog handmatige versies met knappe tandwielmechanismen.

Vóór de **koelkast** was er al een ↪ koelpot (of **zeer**). Er zijn meerdere modellen pedaalwasmachines, kampeerders en ontwikkelingslanden kennen en gebruiken ze.

Warme voeten in bed zonder elektrische deken: ↪ **bedkruik, stenen, kersenpitten...**

De hand- koffiemolen wordt soms als ornament gebruikt.

Idem voor wafelijzers aan de muur die op de kachel

Analoge weegschalen, ook voor personen, gebruiken geen batterijen.

Zelfs van de stofzuiger (rolveger) en de kruimeldief (kruimelroller) bestaan er spanningsloze versies.

Verlichtingsmogelijkheden met olielamp, kaars, knijpkat, Joi lamp, stormlamp ed. werden al in deel 2 opgesomd. Een leuk gadget is de combinatie van lamp + radio.

Koken (en douchen) zonder stroom met o.a. de hooikist, gasvuurtje, fondue e.d. vind je bij deel 3.

Gras maaien kan ook met een zeis, een sikkel of een zicht, of een 'stoterke'. (Toch een veel mooier woord dan handgrasmaaier?)

In hout boren kan handmatig met een **fret, een lepelboor, een avegaar** of een handboor. De **pompboor** is al eeuwen oud.

In steen kan het met aangepaste wrik- en draaibitels.

En in staal kan je ponsen met een doorslag of perforator.

Een gewone (hand-) schaaf kent iedereen nog wel? En een blad schuurpapier (al dan niet op een schuurblok)? En houtbeitels in plaats van een frees?

De soldeerbout ligt misschien al te ver in (of uit) het geheugen.

Een compressor, pomp of ventilator om lucht te verplaatsen kan ook met de hand (of voet) bediend worden. Denk aan een blaaspeertje, blaasbalg, fietspomp, voetpomp...

Andere snel vergeten mankracht machines met trapper(s) zijn de draaibank, de slijpsteen (van de scharenslijper), de wipzaag.

Zelfs een echte cirkelzaag kan via pedalen aangedreven worden.

En een footpowered pedal mixer met zijn flexibele slang kan ook een boormachine zijn, of eender welk roterend apparaat.

Ook wind en water leverden in molens enorm veel energie om te malen, zagen, pompen, verbrijzelen, mengen, persen... Of dierkracht in de paarden-, ossen- of hondentredmolen zorgde voor power.

Mijn toetsenbord lijkt nog steeds op een typemachine.

♪ *Intellectueel: iemand die Playboy koopt en eerst naar de inhoudstafel kijkt. JM Poupart*

